

Kronika Katedry Nauk Historyczno-Prawnych i Komparatystyki Prawniczej (2014 r.)

Publikacje

Aktywność naukowa pracowników Katedry w 2014 r. przyniosła plon w postaci licznych publikacji krajowych i zagranicznych, spośród których wyróżnia się książka habilitacyjna Piotra Fiedorczyka *Unifikacja i kodyfikacja prawa rodzinnego w Polsce (1945–1964)*. Wydana przez Uniwersytet w Białymstoku monografia posłużyła za podstawę wszczęcia postępowania habilitacyjnego P. Fiedorczyka. Jego publikacja *New Solutions in Polish Adoption Law and Proceedings* została zamieszczona w opracowaniu zbiorowym *Parents and Children in a Narrowing World. Issues on Adoption* (red. M. D. Panforti, Modena 2014). Kolejny artykuł P. Fiedorczyka – *Simplification of debt collection in Poland – national and EU perspective* ukazał się w pracy zbiorowej *Simplification of debt collection in the EU*, (red. V. Rijavec, T. Ivanc, T. Keresteš, Lubljana 2014). W pracy zbiorowej *Obszczestwo i Prawo. Issliedowatielskije perspektivy* (red. A. Kondiakow, Petersburg 2015) ukazała się publikacja Adama Czarnoty *Prawo, pamiat i zabwienie: relugorowanije collectiwnoj pamiaty kwazisudebnymi institucyjami*. Kolejny z artykułów Adama Czarnoty *Human rights and transitional justice in post-communist Central-Eastern Europe* został zamieszczony w książce *Towards recognition of minority groups. Legal and communication strategies* (red. M. Zirk-Sadowski, B. Wojciechowski, K. M. Cern, Ashgate, Farnham, UK, Burlington, USA 2014). Piotr Niczyporuk pełnił funkcję konsultanta naukowego oraz współpracował przy redagowaniu polskiego przekładu księgi dwudziestej piątej i dwudziestej szóstej Digestów Justyniańskich (red. T. Palmirski, Kraków 2014). Ponadto, na łamach wydawanego w Rosji periodyku naukowego „Drevnee Pravo” opublikował następujące artykuły:

- *Pravovaja zaščita beremennoj ženščiny*, „Drevnee Pravo” 2014, nr 1
- *Gosudarstvennyje i častnye bankiry v drevnem Rime*, „Drevnee Pravo” 2014, nr 2.

Artykuł K. Szczygielskiego *Latin Terminology as an Element of Legal Education in Poland* ukazał się w wydawnictwie pokonferencyjnym *Past Lessons and Future Challenges. The 5th International Scientific Conference of the University of Latvia* (red. K. Torgans, J. Pleps, Riga 2014). W czasopiśmie „Legal Roots The International Journal of Roman Law, Legal History and Comparative Law” (2014, nr 3) Piotr Kołodko zamieścił artykuł *The genesis of the quaestorship in the*

ancient Rome: some remarks. Na łamach wydawanego przez Europejski Instytut Socjologii Prawa w Oniati (Hiszpania) czasopisma "Sortuz. Onati Journal of Emerging Socio-Legal Studies" (2014, nr 1) Adam Czarnota opublikował artykuł *Post-communist rule of law in postdemocratic European Union*.

W krajowych periodykach naukowych najczęściej publikował Piotr Niczyporuk. W 2014 r. ukazały się następujące artykuły jego autorstwa:

- *Bankierzy publiczni w źródłach prawa rzymskiego*, „Zeszyty Prawnicze” 14.1 (2014);
- *Zawarcie małżeństwa „liberorum procreandorum causa” w prawie rzymskim*, „Zeszyty Prawnicze” 14.3 (2014);
- *Bankierzy publiczni w starożytnym Rzymie*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego”, Seria Prawnicza, z. 82/2014 Prawo 14;
- *Bankierzy u Plauta*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego”, Seria Prawnicza, z. 82/2014 Prawo 14;
- *Bankierzy rzymscy u Liwiusza*, „Studia Prawnicze KUL” 2014, nr 1;
- *Bankierzy w „Żywotach cesarów” Swetoniusza*, „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem” 2014, t. 6;
- *Cudze chwalicie, swego nie znacie: odpowiedź na recenzję Tomasza Giaro*, „Forum Prawnicze” 2014, nr 2.

Adam Czarnota publikował na łamach czasopisma „Prawo i Więź”, w którym zamieścił następujące artykuły:

- *Krótki esej o czterech ważnych kwestiach: prawie tożsamości, pamięci i wspólnocie*, „Prawo i Więź” 2014, nr 1;
- *UwB czy UpB albo o tym, że uniwersytet bez biblioteki to twór uniwersytetopodobny*, „Prawo i Więź” 2014, nr 4;
- *Czy intelektualna historia prawa jest potrzebna?*, „Prawo i Więź” 2014, nr 4;

W „Zeszytach Prawniczych” (2014, 14.3) ukazała się publikacja P. Kołodki *Uwagi na temat odpowiedzialności „magistratus populi Romani” w świetle prawa prywatnego oraz prawa publicznego*. Artykuł Marcina Łysko *Polityczne uwarunkowania orzecznictwa karno-administracyjnego Polski Ludowej* ukazał się na łamach „Studiów z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego” (t. XVII, Kraków – Lublin – Łódź 2014). Na łamach „Archiwum Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej” (2014, nr 1) Karol Kuźmich zamieścił artykuł *Dlaczego kooperatyzm Edwarda Abramowskiego może nie być utopią*. W periodyku „Krytyka Prawa. Niezależne studia nad prawem” (2014, t. 6) ukazał się artykuł Mariusza Mohyluka *Działalność literacka Wacława Makowskiego*.

W pracach zbiorowych Adam Czarnota zamieścił następujące artykuły:

- *Rule of law and functions and dysfunctions of judicial culture in Central-Eastern Europe: reflections after 25 years from breakthrough*, [w:] *Court culture: contemporary problems* (red. A. Piszcz, Białystok 2014);
- *On the beauty of confusion, or transitional justice and rule of law*, [w:] *Wielowymiarowość prawa* (red. J. Czapska, M. Dudek, M. Stępień, Toruń 2014);

- *Republikańska koncepcja rządów prawa albo co historyk idei może dać filozofowi prawa* [w:] *Tendencje rozwojowe myśli politycznej i prawnej* (red. M. Maciejewski, M. Marszał, M. Sadowskiego, Wrocław 2014).

W pracy zbiorowej *War and peace: philosophical, political and legal aspects*, t. 1. *Cultural conditionings* (red. A. Breczko, F. Lempa, Białystok 2013) zostały opublikowane artykuły:

- F. Lempy, *Etica della pace nell'insegnamento dei padri della Chiesa nei primi secoli del cristianesimo*;
- I. Grata, *Etyczne uzasadnienie wojny i pokoju w kontekście prawa naturalnego*;
- M. Mohyluka, *Bierdiajewa rozważania o wojnie*.

Konferencje naukowe

Zagraniczne

Ważnym aspektem aktywności naukowej pracowników Katedry był udział w krajowych i zagranicznych konferencjach. Dwukrotnie uczestnikiem konferencji zagranicznych był Piotr Fiedorczyk. Podczas konferencji *Dimensions of Evidence in European Civil Procedure* (Maribor 20–21 marca 2014 r.) wystąpił w dyskusji na sesji plenarnej jako polski *National Reporter*. Uczestniczył również w zorganizowanym w La Corunie (9–11 czerwca 2014 r.) przez International Academy for the Study of the Jurisprudence of the Family symposium *Family Law and Religion*. Wystąpił z referatem *Polish Family Law as a Field of Cooperation between Church and State*. Na przełomie kwietnia i maja 2014 r. Piotr Niczyporuk uczestniczył w II *Seminario Eurasiatico di Diritto Romano*, które odbyło się w Stambule. Wystąpił z referatem *Chirographum jako pierwowzór stosunków kredytowych (Chirographum как первообраз кредитных отношений)*. Kolejny raz przebywał w Stambule na przełomie października i listopada 2014 r. w związku z udziałem w *Balkan Countries and Turkey I. Law Congress*. Oprócz przewodniczenia obradom sesji plenarnej, wygłosił referat *Osservazioni a margine furtum nell'attività bancaria di deposito*. Wraz z Piotrem Kołodko uczestniczył w symposium szkoleniowo-merytorycznym *Fondamenti Romanistici del Diritto Privato Europeo*, które odbyło się 28 kwietnia – 4 maja 2014 r. w Haskovie (Bułgaria). Podczas seminarium Piotr Niczyporuk wygłosił serię wykładów na temat *Attività di banchieri nella Roma antica come un prototipo delle moderne operazioni bancarie*, podczas gdy wykłady Piotra Kołodko dotyczyły problematyki *Praefectus vigilum as a guardian of the public order in ancient Rome*. Adam Czarnota pełnił funkcję organizatora oraz kierował panelem dyskusyjnym podczas warsztatów *Transitional justice workshop*, które odbywały się w dniach 20–22 listopada 2014 r. w birmańskim Yangoon. Wystąpił tam z referatem *Principles of constitutional democracy*. W międzynarodowej konferencji naukowej *Jurisprudence and*

Culture: Past Lessons and Future Challenges (Ryga 10–11 listopada 2014 r.), uczestniczyli Krzysztof Szczygielski (referat *Latin Terminology as an Element of Legal Education in Poland*) i Mariusz Mohyluk (referat *Zasada niezawisłości sądownictwa w II Rzeczypospolitej*). Podczas międzynarodowej konferencji naukowej *Rodzina Europa. Europejska myśl polityczna a wyzwania XXI wieku* (Wilno, kwiecień 2014 r.) Karol Kuźmich wystąpił z referatem *A zatem wracajmy do Kanta, czyli o współczesnym znaczeniu filozofii politycznej myśliciela z Królewca*.

Konferencje krajowe

Spśród konferencji krajowych największym zainteresowaniem pracowników Katedry cieszył się XXV Ogólnopolski Zjazd Historyków Prawa *Nauka i nauczanie prawa w przeszłości i współcześnie*, który odbył się w Krakowie 22–25 września 2014 r. Uczestnicząc w obradach poszczególnych sekcji referaty wygłosili:

- P. Fiedorczyk, *Komisja Konsultacyjno-Naukowa przy Ministrze Sprawiedliwości. Z dziejów stalinizacji nauki prawa*;
- P. Kołodko, *Institutiones Marcianusa podręcznikiem do nauki prawa karnego w okresie cesarstwa*;
- K. Kuźmich, *System edukacyjny i wychowanie w utopiach społecznych – główne założenia*;
- M. Łysko, *Udział doktryny w pracach nad kodyfikacją prawa wykroczeń Polski Ludowej*;
- M. Mohyluk, *Bierdiajewa lekcja komunizmu*;
- P. Niczyporuk, *Nauka prawa rzymskiego w Akademii Wileńskiej*;
- K. Szczygielski, *Aleksander Mickiewicz jako romanista. Przyczynek do nauki i nauczania prawa rzymskiego w Cesarstwie Rosyjskim w XIX wieku*.

Karol Kuźmich brał udział w:

- ogólnopolskiej konferencji naukowej: *Współczesne oblicza bezpieczeństwa* (Białystok 9–10 maja 2014 r.), wystąpienie *Wolność czy bezpieczeństwo? Wokół problematyki hierarchii wartości współczesnego państwa demokratycznego*;
- międzyśrodowiskowej konferencji naukowej *Znaczenie ideałów* (Nałęczów 2–4 czerwca 2014 r.), wystąpienie *Bogactwo ideowe myślenia utopijnego*;
- międzyśrodowiskowej konferencji *Znaczenie pacyfizmu i braterstwa w czasach liberalizmu ekonomicznego* (Kuźnica na Helu 24–27 października 2014 r.), wystąpienie *Antropologiczny i kosmologiczny wymiar ideału braterstwa*;
- konferencji naukowej: *Filozofia. Prawo. Życie* (Białystok 11 grudnia 2014 r.), wystąpienie *Życie w utopiach*.

Krzysztof Szczygielski brał udział w 5th Annual Polish-Spanish Conference on Roman Law *Modern Application of the Roman Law Rules* (Olsztyn 23 maja 2014 r.). Wygłosił referat *The principle ius civile vigilantibus scriptum est in the judicial decisions of the Constitutional Tribunal and the Supreme Court*.

Inne formy aktywności zagranicznej

W trakcie sympozjum w La Coruna w Hiszpanii w czerwcu 2014 r. Piotr Fiedorczyk został wybrany do Board of Directors stowarzyszenia International Academy for the Study of the Jurisprudence of the Family. Stowarzyszenie grupuje 50 członków z blisko 20 krajów. Z kolei podczas światowego kongresu *International Society of the Family Law*, który miał miejsce w Recife (Brazylia), Piotr Fiedorczyk został ponownie wybrany do Executive Committee stowarzyszenia na 3-letnią kadencję. Stowarzyszenie liczy ok. 200 członków z całego świata. Filip Cyuńczyk otrzymał półroczne stypendium naukowe Europejskiego Instytutu Socjologii Prawa w Oniati (Hiszpania).

Piotr Niczyporuk uczestniczył w realizowanym w latach 2013–2015 przez Instytutu Historii Rosyjskiej Akademii Nauk grantie «Исследование по истории развития системы римского и европейского государственного права» (Badania na temat historii rozwoju systemu rzymskiego i europejskiego prawa publicznego). W ramach realizacji grantu badawczego *Pravo karno-administracyjne Polski Ludowej* Marcin Łysko przeprowadził tygodniowe kwerendy w Max Planck Institut fur Auschlandischisches und Internationales Strafrecht we Freiburgu (Niemcy – styczeń 2014) oraz Narodni Knihovna Czeskiej Republiki w Pradze (maj 2014). Uczestnicząc w programie LLP Erasmus Piotr Niczyporuk i Mariusz Mohyluk odbyli praktykę w kancelarii adwokackiej w Rzymie w dniach 6–13 września 2014. Z kolei podczas pobytu na University of National and World Economy w Sofii, wygłosili wykłady na temat *Roman Banking Law as its influence on the Roman banking system in Europe* (P. Niczyporuk) oraz *Echoes of the Soviet law in the legal literature of the Second Republic of Poland* (M. Mohyluk).

Sympozja naukowe

W 2014 r. z inicjatywy Zakładu Prawa Rzymskiego na Wydziale Prawa UwB zostały zorganizowane dwa sympozja naukowe. Oprócz pracowników Katedry, uczestniczyli w nich romanisci reprezentujący warszawskie i krakowskie środowisko naukowe. 14 stycznia 2014 r. odbyło się seminarium *Łatwiej wielbłądowi...: emfiteuza między ekonomią ziemską, a niebiańską*, podczas którego referat wprowadzający wygłosił dr hab. Jakub Urbanik (UW). 9 grudnia 2014 r. miało miejsce seminarium poświęcone nowemu przekładowi Digestów Justyniańskich. Referat wprowadzający wygłosił prof. Janusza Sondel (UJ). W roku akademickim 2014/2015 Adam Czarnota współkierował interdyscyplinarnym seminarium *Twarze Sprawiedliwości*. W ramach seminarium odbywały się cykliczne spotkania dyskusyjne na Wydziale Prawa oraz Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu w Białymstoku.